

Deze folder is een initiatief van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude
Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel

Om meer te weten:
Tel.: 02 233 47 87
Fax: 02 233 52 73
e-mail: secccfrc@meta.fgov.be

WAARSCHUWING

Deze folder is louter informatief en stelt enkel op een beknopte wijze uiterst complexe reglementeringen voor. Op basis van dit document kan dus geen enkel recht geëist worden: daarvoor dient verwezen naar de wettelijke en reglementaire teksten.

uitbetalingsinstelling (op het moment dat hij tijdens zijn brugpensioen deze hulp begint) om aangifte te doen van die onbezoldigde activiteit vooraleer hij ermee begint.

Indien de RVA die aangifte aanvaardt, dan behoudt die brugpensioneerde zijn werkloosheidsuitkering en moet hij geen overeenstemmend vakje op zijn kaart zwart maken.

Indien de RVA geen toelating geeft dan trekt die 'zwartwerker' voor de dagen dat hij u helpt geen uitkering en moet hij het overeenstemmend vakje op zijn kaart zwart maken (als hij gekozen heeft om een kaart te hebben). Heeft hij geen kaart dan moet hij elke niet-cumuleerbare activiteit vooraleer ze aanvat bij zijn uitbetalingsinstelling aangeven op een speciaal formulier waarvan hij het ontvangstbewijs bij zich moet bewaren.

4. Wat zijn de risico's (als bouwheer of helper) als u ziekte- en invaliditeitsuitkering trekt ?

✓ ALGEMEEN PRINCIPE

Om recht te hebben op ziekte- en invaliditeitsuitkeringen moet de persoon in kwestie niet alleen erkend zijn als onbekwaam tot werken om medische redenen, maar moet hij daarenboven elke activiteit stoppen. Hij mag echter deeltijds het werk hervatten op voorwaarde dat hij een werkonbekwaamheid heeft van minstens 50 %. Daarvoor moet hij voorafgaandelijk toelating krijgen van de dokter - adviseur van het ziekenfonds waar hij is bij aangesloten.

Wanneer men vaststelt dat een persoon die een ziekte- of invaliditeitsuitkering geniet een beroepsactiviteit uitoefent (of een daarmee gelijkgestelde activiteit, zoals bijvoorbeeld vrijwilligerswerk en vrijwillige hulp) zonder toestemming van de dokter - adviseur, dan wordt hij als werkbekwaam beschouwd vanaf de eerste dag dat hij die activiteit heeft aangevat. In dat geval moet hij alle toegekende uitkeringen vanaf die dag terugstorten. Daarenboven hangt hem nog een administratieve sanctie boven het hoofd die van 10 tot 100 dagen uitkeringsgeld kan bedragen.

5. Wat zijn de risico's (als bouwheer of helper) als u op volledig rustpensioen bent?

✓ BOUWHEER IS GEPENSIONEERD

Als gepensioneerde bouwheer worden u geen beperkingen opgelegd in uw eigen activiteiten.

✓ UW HELPER IS GEPENSIONEERD

U bent helper (bloed - of aanverwanten tot 2e of 4e graad) en gepensioneerde: u doet best melding van uw activiteit aan uw pensioenorganisme (Rijksdienst voor Pensioenen, Pensioendienst voor de overheidssector, ...) en vermeldt duidelijk dat die activiteit kosteloos is (vriendendienst). U ontvangt een notificatie, een ontvangstbewijs van uw aangifte. U bent dan volledig gedekt en hoeft verder geen formaliteiten meer te vervullen.

✓ UW 'ZWARTWERKER' IS GEPENSIONEERD

Hier wordt de bouwheer als zijn werkgever beschouwd, die dan ook alle verplichtingen van een werkgever moet nakomen. Daarenboven kan de bouwheer, als hij een gepensioneerde tewerkstelt, een bijkomende zware sanctie oplopen en zo een forfaitaire vergoeding dienen te betalen.

✓ AANDACHT

U wil als gepensioneerde een beroepsactiviteit ontplooiën. Dat is toegelaten als het inkomen niet uitstijgt boven een bepaald bedrag. Deze financiële limiet hangt af van het statuut, de gezinssituatie, de leeftijd en de aard van het toegewezen pensioen. Bovendien moet de gepensioneerde zijn beroepsactiviteit aangeven bij zijn pensioenorganisme en zijn werkgever inlichten. De gepensioneerde die werkt zonder zijn activiteit aangegeven te hebben, kan een schorsing van zijn pensioenuitkering oplopen van zes maanden.

NUTTIGE ADRESSEN

Regionale diensten van het Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

9300 AALST	Administratief Centrum "De Pupillen" Graanmarkt	Tel.: 053 75 13 33
12000 ANTWERPEN	Theater Building Italiëlei 124-bus 56	Tel.: 03 213 78 10
8000 BRUGGE	Breidelstraat 3	Tel.: 050 44 20 30
1070 BRUSSEL	Ernest Blerotstraat 1	Tel.: 02 235 54 01
9000 GENT	L. Delvauxstraat 2A	Tel.: 09 265 41 11
3500 HASSELT	TT 14 St. Jozefstraat 10.9	Tel.: 011 35 08 80
8500 KORTRIJK	Ijzerkaai 26-27	Tel.: 056 26 05 41
3001 LEUVEN	Philippsite 3 A bus 8	Tel.: 016 31 88 00
2800 MECHELEN	Louisastraat 1	Tel.: 015 45 09 80
8800 ROESELARE	Kleine Bassinstraat 16	Tel.: 051 26 54 30
9100 SINT-NIKLAAS	Kazernestraat 16 Blok C	Tel.: 03 760 01 90
3700 TONGEREN	E. Jaminéstraat 13	Tel.: 012 23 16 96
2300 TURNHOUT	Warandestraat 49	Tel.: 014 44 50 10
1800 VILVOORDE	Aubreméstraat 16	Tel.: 02 257 87 30

Of de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg raadplegen: www.meta.fgov.be

Regionale diensten van de Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zekerheid

2018 ANTWERPEN	Theater Building - Italiëlei 124 - bus 63 - 15e verd.	Tel.: 03 206 99 00
8000 BRUGGE	Oude Gentweg 75C	Tel.: 050 44 59 60
9000 GENT	Laurent Delvauxstraat 2	Tel.: 09 265 41 41
3500 HASSELT	TT 14 - St. Jozefstraat 10 - 8e verd.	Tel.: 011 35 08 20
1000 BRUSSEL	Stevensstraat 7 (Brussels Hoofdstedelijk Gewest + Vlaams Brabant)	Tel.: 02 545 07 00

Of de website van de FOD Sociale Zekerheid raadplegen: www.socialsecurity.fgov.be

Regionale kantoren van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

1060 BRUSSEL	Steenweg op Charleroi 60	Tel.: 02 542 16 11
9300 AALST	Sint-Jobstraat 196	Tel.: 053 21 26 91
2018 ANTWERPEN	Lentestraat 23	Tel.: 03 470 23 30
2850 BOOM	Kapelstraat 1	Tel.: 03 888 63 13
8200 BRUGGE	Koning Albertlaan 99	Tel.: 050 40 77 80
9200 DENDERMONDE	Geldropaan 33	Tel.: 052 25 99 80
9000 GENT	Korte Meer 33	Tel.: 09 265 88 40
3500 HASSELT	Bampsiaan 23	Tel.: 011 26 01 10
8900 IEPER	Lange Meersstraat 9	Tel.: 057 22 41 90
8500 KORTRIJK	Marksesteenweg 5	Tel.: 056 24 17 41
3000 LEUVEN	Vaartkom 31 Bus 3-4	Tel.: 016 30 88 50
2800 MECHELEN	Populierendreef 44	Tel.: 015 28 29 40
8400 OOSTENDE	Kaaisstraat 18	Tel.: 059 80 27 10
9700 OUDENAARDE	Bergstraat 5	Tel.: 055 23 51 30
8800 ROESELARE	Jan Mahieustraat 49	Tel.: 051 22 87 22
9100 SINT-NIKLAAS	Plezantstraat 159	Tel.: 03 780 59 70
3700 TONGEREN	Hondsstraat 25 - Bus 1	Tel.: 012 44 07 30
2300 TURNHOUT	Spoorwegstraat 24	Tel.: 014 44 30 90
1800 VILVOORDE	Leopoldstraat 25 A	Tel.: 02 255 01 10

Of de website van de RVA raadplegen: www.rva.fgov.be

Regionale kantoren van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

1060 BRUSSEL	Victor Hortaplein 11	Tel.: 02 509 91 90
2060 ANTWERPEN	Olijftakstraat 7-13	Tel.: 03 220 75 75
9000 GENT	Kortrijksesteenweg 398 5e verd.	Tel.: 09 242 04 48
3500 HASSELT	Maastrichterstraat 99	Tel.: 011 26 22 56
8500 KORTRIJK	Kennedypark 5d	Tel.: 056 25 23 32
3001 LEUVEN	Philippsite FAC-gebouw 3 A bus 7	Tel.: 016 29 96 46

Of de website van de RSZ raadplegen: www.rsz.fgov.be

Pensioenorganismen

Rijksdienst voor Pensioenen
Zuidertoren - 1060 Brussel
Tel. 02 529 30 02; website: www.rvp.fgov.be

Pensioendienst voor de overheidssector
Victor Hortaplein 40 bus 30 - 1060 Brussel
Tel. 02 558 60 00; website: www.pdos.fgov.be

Rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen
Jan Jacobsplein 6 - 1000 Brussel
Tel. 02 546 42 11; website: www.rsvz-inasti.fgov.be

Wat u altijd al wilde weten over zwartwerk maar nooit durfde vragen

5 vragen van een particulier die een huis bouwt

FEDERALE RAAD VOOR DE STRIJD TEGEN DE ILLEGALE ARBEID EN DE SOCIALE FRAUDE

De regering heeft reeds meerdere jaren haar wil bevestigd om efficiënt op te treden tegen illegale arbeid. De illegale arbeid is bijna dagelijkse kost in ons land. Dit soort arbeid heeft echter rampzalige gevolgen, niet alleen voor de werking van de markt (concurrentievervalsing), maar ook voor de overheid (en dus voor de samenleving) die aldus belangrijke fiscale en sociale bijdragen moet ontberen.

Ook werknemers en consumenten worden door deze frauduleuze praktijken benadeeld. De eersten genieten geen enkele sociale bescherming en worden tewerkgesteld zonder naleving van de wettelijke loon- en arbeidsvoorwaarden, de tweeden hebben geen enkele waarborg ten aanzien van de geleverde goederen of diensten en beschikken over geen enkel verweer bij problemen.

Illegale arbeid kent vele facetten en omvat allerhande soorten fraude. Daarbij kan onder meer verwezen worden naar de niet-aangegeven arbeid, een ware economische en sociale plaag. Het efficiënt bestrijden van niet-aangegeven arbeid vormt een van de prioriteiten van de regering, die zich vastberaden heeft verbonden om hiertoe de nodige middelen in te zetten, in het bijzonder in het kader van de preventie.

De oprichting door de wet van 3 mei 2003 van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude heeft een permanente coördinatiestructuur mogelijk gemaakt voor de acties van de diensten van de arbeidsinspectie.

Deze folder kadert in de sensibiliseringsopdracht van de Raad. Hij richt zich in het bijzonder tot particulieren die bouwen of hun woning renoveren. De folder wil hen informeren over de verschillende vormen van tewerkstelling die een inbreuk vormen op de regelgeving en die tot vervolging kunnen leiden.

1. Ik bouw of renoveer mijn woning zelf. Wie mag mij komen helpen ?

✓ PRINCIPE 1

Als u zich bij de bouwwerkzaamheden laat helpen door aangevorderde bouwpersoneel, dan vallen uw werkzaamheden onder de wet inzake uitvoering van bouwwerken. Dat betekent:

- verbod te werken op zaterdagen, zon- en feestdagen;
- op andere dagen maar werken tussen 8 en 12 uur en tussen 12.45 uur en 16.45 uur, tenzij een arbeidsreglement ter plaatse een afwijkende uurregeling voorziet tussen 7 en 18 uur;
- regels inzake loon- en arbeidsvoorwaarden volgen
 - van het paritair comité 124 (=paritair comité van de bouw) als u bouwt met de bedoeling het gebouw geheel of gedeeltelijk te verkopen;
 - van het paritair comité 100 (=aanvullend paritair comité voor de arbeiders) als het gaat om een privaat bouwwerk waar het niet de bedoeling is het gebouw te verkopen of geheel of gedeeltelijk te verhuren.

✓ PRINCIPE 2

Deze wet (principe 1) is niet van toepassing voor werkzaamheden uitgevoerd door de particulier (de bouwheer) zelf. De bouwheer mag zich laten bijstaan door zijn **echtgenote en bloed- en aanverwanten** (gratis, in het kader van onderlinge hulp)

- **tot de tweede graad** op gelijk welke bouwwerf;
- **tot de vierde graad** voor zover de werkzaamheden betrekking hebben op het bouwen of verbouwen of saneren van **sociale** of daarmee gelijkgestelde **woningen**.

Enkele voorbeelden:

- Tweede graad zijn grootouders, broers, zusters en schoonbroers en -zusters (ouders en kinderen zijn eerste graad).
- Vierde graad is tot neven en nichten van de ouders en tot eigen achterneven en nichten.

Al de andere personen die u helpen, ook al doen ze het gratis, worden door de wet beschouwd als **zwartwerkers**,

personen die sluiwerk doen (ook al is dat met de beste bedoelingen en als vriendendienst).

Opgepast: als u zelf of één van uw helpers één of andere uitkering geniet (werkloosheid, brugpensioen, pensioen, ziekte of invaliditeit) dan moet u ook nog met andere regels rekening houden. Lees daarover meer in de volgende vragen.

2. Wat zijn de risico's als bouwheer indien ik beroep doe op een zwartwerker ?

✓ EERSTE GEVAL: DEZE ZWARTWERKER IS ZELFSTANDIGE

Enkele voorbeelden:

- Een zelfstandige, loodgieter, metsler, plakker, dakwerker... voert bij u niet-gefactureerde werken uit.
- Een groep buitenlandse zelfstandige arbeidskrachten zijn komen voorstellen om de asfalt te leggen op uw oprit, zonder factuur.

Zij worden beschouwd als zwartwerker, vermits zij geen facturen van hun werkzaamheden hebben gemaakt en u als bouwheer ze ook niet kan voorleggen voor de gedane werkzaamheden. De wet tot beteugeling van het sluiwerk verbiedt gebruik te maken van de diensten van iemand die sluiwerk verricht.

Bovendien wordt u als bouwheer beschouwd als **ontduiker** van een onderdeel **van de belastingen**, namelijk de BTW. U hebt geen BTW betaald aan de zelfstandigen, die dat normaal moesten doorstorten aan de staat als belasting op de toegevoegde waarde.

Daarnaast kan u geen enkel verhaal instellen bij gebreken aan de gedane werken!

✓ TWEDE GEVAL: DEZE ZWARTWERKER IS EEN NATUURLIJK PERSOON

Uw helpers, die niet uw partner of bloed- en aanverwanten zijn tot in de 2e graad (of tot in de 4e graad bij sociale woningen), worden geacht voor u te werken.

U wordt als individuele bouwheer als hun **werkgever** beschouwd, die dan ook **alle verplichtingen** van een werkge-

ver moet nakomen: inschrijving via het elektronisch systeem van onmiddellijke aangifte (Dimona), arbeidstijd, loon- en arbeidsvoorwaarden, fiscale verplichtingen, sociale documenten, inhoudingen aan RSZ ...

Wanneer daarenboven de zwartwerker ook van een vervangende sociale uitkering geniet dan wordt u als bouwheer, volgens de verschillende wetgevingen die gelden in verband met die uitkeringen, nog bestraft omdat u **wetens en willens** een werkloze, gepensioneerde, bruggepensioneerde, ziekte- of invaliditeitsuitkeringstrekker hebt tewerkgesteld.

Wanneer de zwartwerker daarenboven nog een buitenlandse arbeidskracht zou zijn die geen geldige arbeidskaart of verblijfsvergunning kan tonen, dan wordt u ook voor hem als werkgever beschouwd (met alle verplichtingen) en zult u moeten opdraaien voor de kosten van de eventuele repatriëring van die illegaal tewerkgestelde buitenlandse arbeidskracht.

3. Wat zijn de risico's (als bouwheer, als helper of als zwartwerker) indien u werkloos bent?

✓ EERSTE GEVAL: U ZELF ALS BOUWHEER BENT WERKLOOS

U werkt dus op uw bouwwerf voor eigen rekening (dat wil zeggen: u verricht een activiteit voor uzelf zonder dat een derde er voordeel bij heeft).

U hebt **geen recht op werkloosheidsuitkeringen** indien u voor eigen rekening deze bouwactiviteit verricht die kan ingeschakeld worden in het economisch ruilverkeer van goederen en diensten: dit wil zeggen die normaal wordt uitgevoerd tegen bezoldiging en die niet is beperkt tot het gewone beheer van het eigen bezit en dit ongeacht de dag, zelfs tijdens het weekend, en het uur dat die bouwwerkzaamheden worden uitgevoerd.

U mag **wel** activiteiten verrichten die behoren tot het **gewone beheer van het eigen bezit en dat cumuleren met een werkloosheidsuitkering**.

Onder welke voorwaarden?

- de activiteit mag niet gericht zijn op het verkrijgen van opbrengst;
- alleen bestemd om de waarde van uw bezit in stand te houden;
- de activiteit is niet te belangrijk en voor u geen beletsel om werk te zoeken of aan te nemen.

U mag dus wel onderhouds- en herstelwerken aan uw bouw verrichten met het oog op het behoud of verbetering van uw comfort (herschilderen, behangen...)

U mag dus geen werken uitvoeren die de waarde van het bezit aanzienlijk verhogen (vb het optrekken van een garage of een bijgebouw, een keuken...) of met het oog op het verhuren of verkopen van een bouw.

Wanneer u maar af en toe in uw bouw werkt als werkloze, dan werkt u occasioneel. U moet dan **voorafgaandelijk het overeenstemmend vakje op uw controlekaart zwart maken**, zelfs als de activiteit uitgevoerd wordt op een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag, ongeacht het uur of de uren van de dag waarop de arbeid wordt uitgevoerd. Uw uitkeringen worden dan met één eenheid verminderd per dag activiteit (ongeacht de duur van de arbeidsprestatie).

✓ TWEDE GEVAL: UW HELPER (tot in 2e of 4e graad) IS WERKLOOS

Uw helper tot in de 2e of 4e graad is geen zwartwerker (zie hoger) maar als hij werkloos is zal hij toch bepaalde regels moeten volgen.

Deze werkloze helper wordt beschouwd als werkend voor rekening van een derde (een activiteit verrichten voor en ten voordele van iemand anders). Deze helper heeft **geen recht**

op uitkeringen, ongeacht de dag, zelfs tijdens het weekend, en het uur waarop hij in uw bouwwerf helpt en ongeacht of die activiteiten al dan niet tegen loon of andere vergoeding uitgevoerd worden.

Wanneer de helper maar af en toe in uw bouw komt helpen als werkloze, dan werkt hij occasioneel. Hij moet dan ook **voorafgaandelijk het overeenstemmend vakje van zijn controlekaart zwart maken**, zelfs als de activiteit uitgeoefend wordt op een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag, ongeacht het uur of de uren van de dag waarop de arbeid wordt uitgevoerd. Zijn (of haar) uitkeringen worden dan met een eenheid verminderd per dag activiteit (ongeacht de duur van de arbeidsprestatie).

Let op: als uw helper regelmatig helpt, kan de directeur van de RVA beslissen dat zijn activiteit niet meer occasioneel is, maar als een bijberoep moet beschouwd worden. Dit heeft een heel grote invloed op de uitkering.

✓ DERDE GEVAL: UW ZWARTWERKER IS WERKLOOS

Buiten het feit dat hij wel als zwartwerker wordt beschouwd, moet hij dezelfde regels volgen als uw helper:

- geen uitkeringen op de dagen van hulp;
- voorafgaandelijk vakje zwart maken.

Ook hier geldt de regel dat de directeur van de RVA kan beslissen dat de activiteit niet meer occasioneel is (als hij regelmatig helpt) maar als bijberoep moet beschouwd worden. Dit heeft ook hier een grote invloed op de uitkering.

SPECIALE CATEGORIE WERKLOZEN: DE BRUGGEPENSIONEERDEN

Een bruggepensioneerde wordt beschouwd als een speciale categorie werklozen: hij krijgt nog een vergoeding van zijn vroegere werkgever maar ook een deel uitkering van de werkloosheid.

✓ BOUWHEER IS BRUGGEPENSIONEERDE

- U mag, zoals een gewone werkloze, een activiteit uitoefenen voor het beheer van uw eigen bezit. Maar voor een bruggepensioneerde is de inhoud ervan ruimer;
- U mag onderhoudswerken, herstellingswerken of inrichtingswerken verrichten in uw woning (bvb behangen of schilderen) zoals een gewone werkloze, en u mag dat doen zelfs indien deze werkzaamheden de waarde van het goed aanzienlijk verhogen: u mag dus wel een garage bouwen, een bijgebouw bij uw woning zetten, een keuken renoveren.

In die situatie mag u wel uw werkloosheidsuitkering behouden en moet u geen overeenstemmend vakje zwart maken op uw kaart.

Opgelet: de werkzaamheden mogen niet uitgevoerd worden met als doel de bouw te verhuren of te verkopen.

✓ HELPER IS BRUGGEPENSIONEERDE

Uw helper mag u gratis en voor niks helpen als het gaat om een bloed- of aanverwant tot de tweede graad. Hij moet geen enkele formaliteit vervullen tegenover de RVA, mag zijn werkloosheidsuitkering behouden en moet geen overeenstemmend vakje op zijn kaart zwart maken.

✓ ZWARTWERKER IS BRUGGEPENSIONEERDE

Als uw helper geen bloed- of aanverwant is tot de 2e graad mag hij u als vriendendienst helpen, maar hij moet zijn onbezoldigde activiteit aangeven bij zijn uitbetalingsinstelling (vakbonden of HVW, die de dossiers van de werklozen samenstellen, opvolgen en de betalingen doen)

- ofwel op het ogenblik dat hij bruggepensioneerde wordt (als hij dan al helpt)
- ofwel moet hij zich persoonlijk aanmelden bij zijn

